

elsősorban nem azért tűnt el, mert a nyelv valami mássá változott, hanem azért, mert beszélői úgy döntöttek, eztán másként fogják nevezni az általuk beszélt nyelvet.” De megtudhatjuk azt is, hogy T. J. meggyőződése szerint (amelyet magunk is örömmel osztunk) a francia nyelv lényegében élvezeti célra született (p. 120), illetve hogy „Dantét nem hagyta nyugodni az a tény, hogy (az ő olvasata szerint) az első megszólaló emberi lény nem Ádám, hanem Éva, aki válaszol a kígyónak” (p. 123). Elengedhetetlen, (és így nem is marad el), hogy a szerző megemlítsse a nyelv politikai, hatalmi és társadalmi vonatkozásait is, ímígyen az is kiderül, hogy lám, minden összefügg mindennel, amint ezt már eddig is erősen sejtettük.

Az utolsó fejezet (És mi lesz ezután?) jellegzetesen „jansoni” mondattal indul: „Ami a távoli jövőt illeti, csínján kell bánnunk a jóslatokkal; már azt sem tudhatjuk pontosan, mit hoz a jövő hét.” A folytatás is óvatos, visszafogott gondolatokból áll, amelyek azon a feltételezésen alapulnak, hogy az emberi faj nem hal ki a következő kétmillió évben (bár T. J. szerint egyáltalán nem így lesz, kihal).

Számomra a könyv legnagyobb értéke a szerző okosan és pontosan fogalmazó, minden gondolatot több oldalról is megvizsgáló, kijelentéseit többször is mérlegelő és „akkor, ha” megszorításokkal körülbástyázó, gyakran kételkedő hozzáállása, valamint a szöveg, a „történetek” „izgalmassága” és olvasmányossága, ami, azt gyanítom, nem kis mértékben Győri László kitűnő fordításának érdeme is.

A továbbgondolásra váró témák és felvetések gazdagsága mellett kapunk egy listát is azokról a művekről, amelyek segítségével tovább tágíthatjuk gondolataink körét a témában.

Tore Janson könyve kellemes téli esti olvasmány, ahogy mondani szokás, tanít, nevel, szórakoztat.

Róna Annamária

Bradean-Ebinger Nelu (szerk.)

Deutsche deskriptive Übungsgrammatik

Német leíró nyelvtani
gyakorlókönyv

Nemzeti Tankönyvkiadó: Budapest,
2003, 302 p.

Újabb nyelvtani gyakorlókönyv született – a szerkesztő szándéka szerint elsősorban – a felsőoktatásban németül tanulók számára. A könyvnek három fő fejezete van: hangtan (szerző: Buru Péter), alaktan (szerzők: Pongrácz Judit és Varga Mariann) és mondat (szerzők: Erdélyi Ilona és Sztankovics Erika). E három nagy téma máris mutatja a könyv első igazán nagy erényét, hogy a forgalomban lévő gyakorlókönyvek többségével szemben nem áll meg az alaktannál, hanem a mondatannal is foglalkozik, mégpedig nagyon ötletes és változatos gyakorlatok alapján.

Nézzük sorban a fejezeteket a gyakorló nyelv tanár szemszögéből! Nagyon örülök a fonetikának, nagyon jók a szóhangsúly-gyakorlatok. Kár, hogy nem kíséri a könyvet kazetta. Hangtant tanítani, hangsúlyt gyakoroltatni bizony a legbiztosabban hangosított anyaggal lehetne. A transzkripciós gyakorlatok esetében kicsit bizonytalan vagyok, vajon tényleg annyira fontosak-e, de ha jut rájuk idő a felsőoktatásban egyre csökkenő óraszámok mellett, ártani bizonyára nem ártnak.

Nagyon tetszik, hogy a morfológiával és a szintaxissal foglalkozó fejezetek elején az adott nyelvtani téma tömör elméleti összefoglalóját olvashatjuk. A nyelvet magasabb szinten tanuló gyorsan felfrissítheti elméleti ismereteit, mielőtt neki kezdene a gyakorlatoknak. (Csak zárójelben és halkán merem megkérdezni: okvetlenül szükséges ezeket az összefoglalókat németül adnunk? Ugyanis egyre inkább úgy gondolom, néha túlzottan az egynyelvű tanítás bűvkörében élünk. Annyi idő és energia megy el a nyelvtani terminológia megtanítására, amire a germa-

nisztikát tanulóknak talán tényleg szükségük van, de például egy gazdasági főiskolásnak majdhogynem fölösleges ismeretet jelent.) A gyakorlatok egy részénél forrásmegjelölés utal arra, hogy máshol már megjelent, átvett feladatokról van szó. Miután a szerzők maguk is nagyon jó gyakorlatsorokat állítottak össze, és úgy tűnik, volt bőven anyaguk, az átvételeket nem éreztem kifejezetten indokoltak. Az viszont megint nagyon szimpatikus, hogy újra és újra tapasztalom a könyvben, valóban fontos szempont volt a kontrasztívítás hogy a feladatok célzottan gyakoroltatják mindazt, ami elsősorban a magyar anyanyelvű tanuló számára jelenthet gondot. Néhány feladtnál nehéz a válaszadás — csak példaként: ilyen gyakorlatokat láttam a névelőhasználat vagy az aktív-passzív szerkezetek szembeállítására kapcsán (p. 52, 3. gyak.) —, mivel csak szituáció, kontextus alapján lehetne eldönteni, melyik megoldás a helyes. Többek között ezért is tetszik kifejezetten, hogy a nyelvtani ismeretek elsajátítását összefüggő, hosszabb szövegek fordításával tudjuk ellenőrizni. Magukkal a szövegekkel azonban esetenként már sokkal kevésbé vagyok elégedett. Elsősorban ugyanis nem annyira a nyelvtani szerkezetek, mint sokkal inkább a szókincs visszaadását illetően jelentenek feladatot, méghozzá nem is kicsit. Például „Az őcsiperés csapdája” című szöveg átültetésébe (p. 48, 16. gyak.) gyakorlott műfordítóknak is beletörhet a bicskája. Olyan szinten állóknak viszont, akiknél egyszerű, ige- vagy főnévragozással foglalkozó gyakorlatokra is szükség van (pl. p. 34 vagy 155), egy ilyen szöveg csak kudarcélményt okozhat. Nem teszi rokonszenvesebbé számomra ezeket a szövegeket a meglehetősen egyoldalú szókincs sem. Nagyon jó a „Neudeutsch” angol-amerikai szókincsének (p. 119, 2. gyak.) valóban fontos és szükséges gyakoroltatása, de a magam részéről az efemer divatokat követő szleng helyett (amelyet a szövegek nagy része közvetít) sokkal fontosabbnak tartanám a modern sajtónyelv megjelenését, egyrészt, mert ennek ismerete tényleg fontosabb, más-

részt, mivel sokkal könnyebben megtanulható, és így jobban motiváló, biztosabb sikerélményt ígér.

A gyakorlókönyv további pozitívuma, hogy sokfajta gyakorlatot tartalmaz, negatívuma, hogy a gyakorlatok szintje kicsit túl változatos. Azt hiszem, éppen itt van egy kis baj ezzel a könyvvel: az összeállításban nem tükröződik igazán, kiknek is szánták valójában ezt a könyvet. A szerző előszava szerint a germanisztikát hallgatóknak, illetve a németet magasabb szinten tanulóknak. Ugyanakkor a gyakorlatok színvonala hol még a középfokot sem elérik, hol meg már az említett „profi műfordítók” szintjének felel meg. Az újbóli kiadásnál talán pontosabban kellene meghatározni a célcsoportot, kicsit egységesebbé tenni a szintet, és: okvetlenül szükséges lenne „kulcsot” megadni, ez nélkülözhetetlen az önálló tanuláshoz és gyakorláshoz. Akkor még több haszonnal lehetne forgatni ezt a megjelenésében, tipográfiai megoldásában nagyon „gusztusos” és tartalmában így is, most is már nagyon gazdag nyelvtani gyakorlókönyvet.

Szmodits Anikó

Konczosné Szombathelyi Márta
A nyelv körül
 Vizuális Pedagógiai Műhely Bt.:
 Sopron, 2003. 119 p.

A recenzió tárgyát képező könyv szerzőjének első megjelent kötetét tarthatjuk kezünkben. Konczosné Szombathelyi Márta több évtizedes szakmai tapasztalattal rendelkező, Győrött dolgozó történelem-magyar szakos tanár, ezen kívül a Pécsi Tudományegyetem Alkalmazott Nyelvészeti Programjának doktorandusa. Disszertációjának témája a jelenlegi kutatásainak fókuszában álló interkulturális kommunikáció a győri külföldi érdekeltségű vállalatok magyar és más nemzetiségű vezetői körében. *A nyelv körül* címet viselő, első tudományos kötetét részben